

Any XVII

Barcelona 16 Juny de 1904

Siga d' aprop ó de lluny,
 es just parlarli d' amors,
 mentrestant que 'ls segadors
 están ab la fals abony.

ST.

De dijous á dijous

A las regions montanyencas dels Vosgos, hi ha 'l poble de Bussang y á n' aquest lo teatro del poble, que correspón per modo maravellós al ideyal per nosaltres imaginat, encara que de bon tros no 's puga comparar son desenrotlló, ab lo nostre teatro Catalá, obra d' anys, que representa 'l esforç d' una generació.

Com lo nostre, 'l teatro del poble á Bussang, no ha tingut necessitat de cap apoyo oficial, sinó senzillament de las forsas d' un home lluytador.

Aixís mateix com va comensar aquí, ja fa molts anys, actúa á Bussang per educació del poble y per encant dels artistas fills de la terra y d' ella conreadors, que treballan per amor al art.

*
**

A França, també hi ha regionalisme, com á Espanya que senten totas las regions, tan y mes que la catalana y com per tot arreu. Sols que allí, com fou aquí als comensaments, es solzament literari y no polítich; la metafísica política no hi ha ficat encara el nas, com aquí, per treurerne such, y sos caracters son sols artístichs, sens posar jamay en interdicte l' unitat de la República vehina, que afavoreix tal mohiment; sens temensa de cap mena.

Mellor encara que la Provensa y la Bretanya, preocupadas encara per vellas influencias, aquesta regió montanyenca dels Vosgos, renaixenta y verge, li ve que ni pintada, pera remarcar lo ver alcans de aquest mohiment regionalista, que 'n sufrirá indubtablement las mateixas metamorfosis qu' ha passat lo mohiment regionalista á Catalunya y que van passant las altres regions d' Espanya.

*
**

«Lo teatro del poble á Bussang fou una creació espontánea; va naixer ara fara uns vint anys, sens cap tradició, funciona no mes que tres ó quatre vegadas cad' any; y tant per son repertori triat y inédit com per sos cómichs que tots son gent del país, sa fesomia es ben be regionalista; mes per sobres de tot y devant de tots, es popular. Aquesta es la marca que per sas condicions materials y morals, li ha volgut imprimir son fundador Mr. Maurici Pottecher.

Entre mitx del jovent que concorria á las reunions literarias d' en Alfons Daudet, ahont ab tanta passió se discorria las qüestions regionalistas, hi era á primera ratlla en Maurici Pottecher. Son aspecte era 'l d' un héroe de las llegendas del Rhin, y lo teatro s' en duya totas sas miras; pero á las horas era el teatro antich, de la edat mitjana, tan hermosament popular, lo quin servia de basa á sos projectes. Tindém un públich—deya—'n que hi figurarán tots els elements socials, un públich com aquell qu' á Atenas, contemplava las tragedias d' Esquilo, com lo quin á París se congregava, avants d' existir l' hotel de Borgonya, com lo quin á Sevilla y Valladolid, presenciava 'ls autos sacramentals d' en Calderón y Valdivieso.

«Lo teatro del poble "afegia" assenta sos fonaments

á la mateixa roca dura dels Vosgos. Davant del espectador, apareixen els feréstechs pinars del Callon y de Servance, escorrentsen la mirada pe 'l altre costat, al fons d' una vall florida... Per' els espectadors, hi ha un espay prou gran per reunir deu ó dotze mil personas; la entrada es lliure y oberta á tot lo mon. *La mise en escena* es senzilla, mes ab tot ajustada á la veritat; á l' escenari tot se mostra al natural. Aquest es ben situat al vert prat, que s' esllebissa al faldar de la montanya; lo teló de fons, es á voltas un flurós tapis de verdura, espessa y alta; mes com que ha resultat pesat, lo veurer sempre la mateixa decoració, s' ha tirat ma d' uns aplichs pintats y retallats que perden la forma de telons y bastidors y s' armonisan ab lo decorat de la Naturalesa.

Jules Renart, l' humorista delicat de las "Historias naturals" parla aixís del teatro, del poble, de qu' ell es vehi:

L' Herencia, tragedia de Mr. Pottecher, arrebatada y conmové l' ánimo de dos mil espectadores. Aquí trovaren lo teatro novell; per decorat de fons, una montanya natural, arbres guarnits de sas fullas mateixas, vacas que pasturan l' herba fresca, un gos qu' espia 'ls aucells... pintadas papallonas. A la dreta y l' esquerra del espectador.. l' aire lliure, 'ls horitzons cambian á cada instant sos colors.. y per sostre la blavor del cel... y lo volar dels nuvols, perque de sopte 'ls actors enlluernats encara pe 'ls ratgs del sol, s' adonan qu' están representant devant d' un públich, qu' ha tingut d' obrir sos parayguas.

Si jo fos en Rostand... ¡quins somnis! escriuria mon primer drama heróich pe 'l teatro del poble; ma primera comedia, si fos en Capús.

Mes... ¡no hi fa res!... sent qui soch, també vaig á ferho que si no 'm respón l' éxit, la culpa será de mon poch caletre.

*
**

Cinch pessas mes que *L' Herencia*, de Pottecher, de qu' hem parlat á la crónica passada, fan lo repertori del teatro del poble.

Le diable marchand de goutte, *Morteville*, *Le sotré de Noël*, *Llibertat* y *Lo dilluns de Pasqua*, y ara darrerament, han donat un' altre: *Tots buscan son tresor*, proverbí fantástich qu' hi juga la magia, per l' estil de las obras del drama turch Espanyol Mirademscua.

Mes que parlém per referencias, no val dar ideya d' la riquesa general del obra d' en Pottecher, dins quin repertori hi concorren desde las cómicas ocurrencias del saynet, fins las trágicas concepcions de la tragedia grega.

Ara, trovém interessant assenyalarlas al llegidor curiós d' aquests assumptos, la tendencia Regionalista d' aquest teatro del poble, que s' en emporta semblansa tan complerta ab la tendencia Regionalista purament literaria dels comensaments del nostre teatro Catalá, quan va fonamentarl' al Odeon, nostre poeta popular en Pitarra.

Abduas renaixensas, compareixen ben espontánias y modernizadas, cada una per son temps, mes que n' aprenguin son modo de fer del teatro clássich Espanyol, tal com reffloria pe 'ls temps d' en Lope de Vega. Y aixó té una explicació molt clara; lo teatro Espanyol també fou eminentment popular, sent son

graciós una trovalla genial, que 's va encarnar tot desseguida dins l' ànima del poble.

Molt sovint, y sens ni menys adonarsen Mr. Pottecher voreja la burla del saynet, tal y com per lo génit Espanyol d' en Ramón de la Cruz, fou concebut, ensenyant als ulls del critich las fonts ahont ha anat á sadollar sa fina intel·ligencia.

*
**

En altre lloch, s' hi trovan las petxadas del Renaixement Catalanesch, ben marcadas per en Pottecher que n' ha tingut ben presents las obras primitives del nostre teatro; aque·llas que, com *L' home enamorat y la fembra satisfeta*, escribia á las darrerias del sigle XIV en Domingo Mascó, ab totas las requincallas de la trageria, que 's comportavan aquells temps.

Las obras del rector de Vallfogona, que com la trajeria de *Santa Bárbara y la Passió y mort de nostre Senyor Jesucrist*, d' autor anònim, telen caracter tan popular, qu' encara avuy en día viuhén per las vilas de la montanya Catalana, s' han tingut ben

be en compte. al fonamentar lo teatro del poble per Mr. Maurici Pottecher; sens olvidar als nostres sayneters en Renart y en Robrenyo, tan poch polits en sa forma literaria com popular, en sos assumptos qu' entravan plenament á l' ànima del poble.

Bona mostra d' aixó, es la popularitat qu' encara tenen avuy en día las representacions dramáticas, á certas vilas de la terra catalana, haventhi algunas, com la d' O esa de Montserrat, qu' anyalment representan *La Passió* ab lo concurs de tota l' entrada. Aquesta, qu' hem presenciat moltes vegadas, la donan la gent de la vila, ab lo concurs dels forasters qu' hi van á milers, portantse'n lo dinar, comensant 'l espectacle, que no han pogut may privar bisbes ni predicadors, á las deu del mati; aturantse sobres lo mitj dia, quan "no li trovan causa" per anarse 'n els espectadors á cuydar las aforjas per' dessota 'ls oliverars y reprenent la tasca després de ben dinar, que s' acaba avants del vespre, que tothom s' en entorna cap á casa per escampar la boyra.

CALIXTE PÍ Y XARAU.

NIT DE RECÓRTS

La nit quieta, clara y serena,
de lluny portava l' eco armoniós
de las orquestas, que alli en la plassa,
ahont s' aixecava gran y espayós,
guarnits de boixos, flors y damassos
miralls y cintas, nostre envelat,
ayrosas polkas, valsos y schotis,
per torn, tocavan sense parar.

Arreu lo flayre de poms y essencias
se respirava, y un fresch ventet,
de Primavera, molt agradable,
nos refrescava lo rostre encés.

La llum; l' orquesta; la nit; l' aroma;
¡tot era ditxa pe 'ls balladors!
com no, si als brassos d' ella 's trovavan;
com no, si n' era festa major...
també 'm trovava jo als brassos d' ella;
també fruhía plahers á doll;
lo cap vuyt era, res no pensava,
lo cor parlava, la boca no.

Nostras miradas s' entrellassavan;
los cors glatian sempre al unís;
prou que ballavam mes á la orquesta
ni un cop sentirem aquella nit

¡Que prest que passen las nits ditxosas!
¡Que prompte, prenda, s' acaba 'l ball!
Ja feya un rato que no tocavan
y encare estavam entrellassats.

Racant deixar-lo, d' alli sortirem,
dret á ta casa t' acompanyí;
¿sabs que vas dirme mentres hi anavam?

¡Inolvidable será eixa nit

—Perqué?; vaig dirte, y 'n contestares:
¡Perqué desd' aro felissa soch!

Y al di aixó, als llabis vas imprimirme
ruboritsante, fogós petó.

¡Deu meu!; cremavau tos llabis rojos;
lo foch que eixia me va infiltrar
ardenta flama, que va incendiarme
lo cor, ahont crema fogós volcan.

¡Que goig!; ¡que ditxa Desd aquell dia,
per mi la vida mes bella fou;
com no, si sempre desde á las horas
tu ets la que calmas lo meu dolor. .

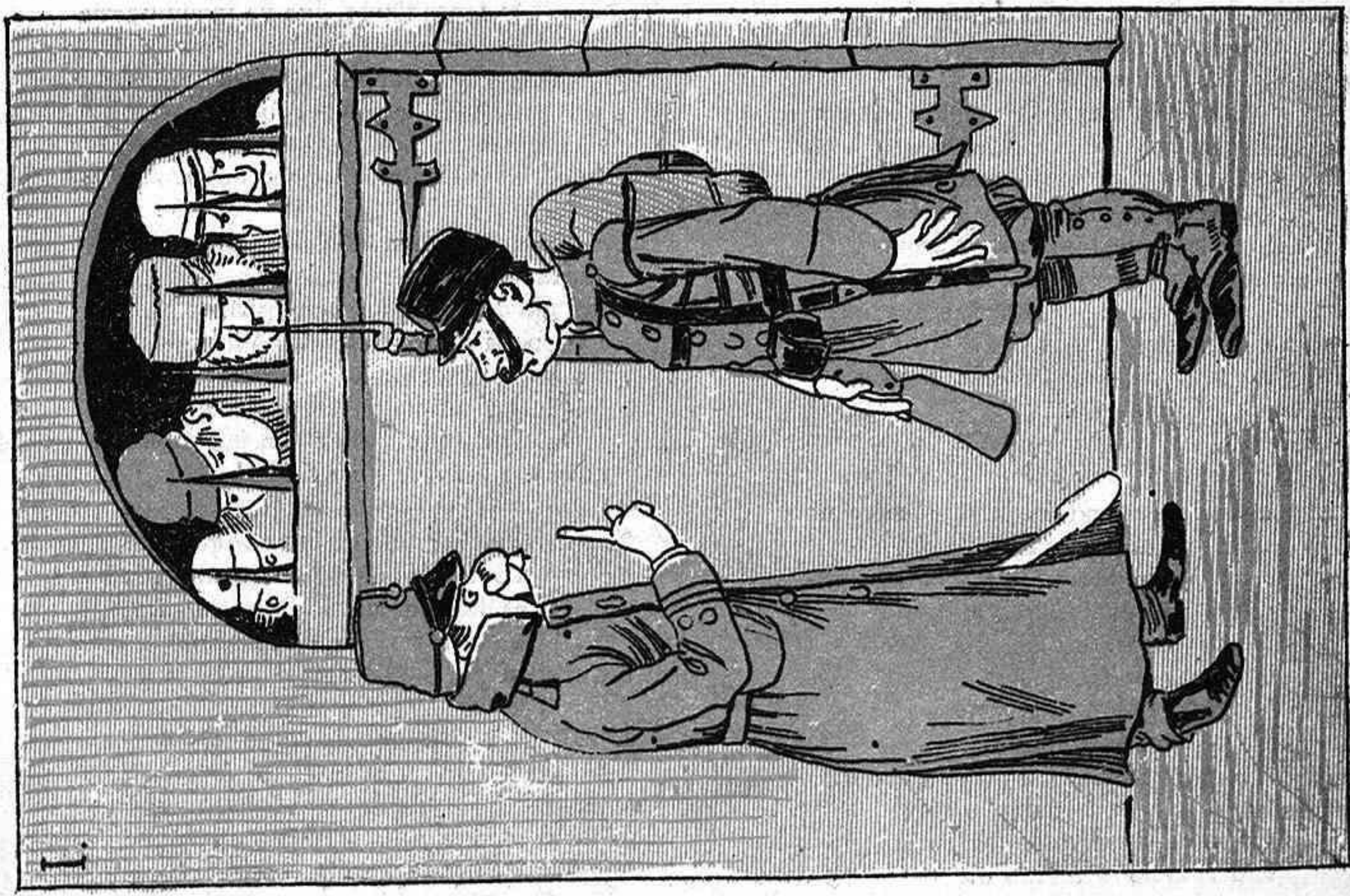
Van despedirnos; allá 't quedares
jurant trovarnos al endemá,
Jo, ple de ditxa, per esbargirme
vaig sorti á fora cantant bó hi baix
Lo sol surtia; las aus cantavan;
las flors s' aroma davan al vent;
¡com s' extassiava mon cor, mirantsho!
quin hermós dia! ¡que rialler!

De cop m' aturo, algú 'm parlava:
¿qui es? vaig dirme; ningú hi ha enlloch.
«L' amor que 't portan; una veu deya;
es dels que duran fins á la mort»
«Ayma com t' ayma de igual manera,
y aixís d' eix modo serás ditxós»

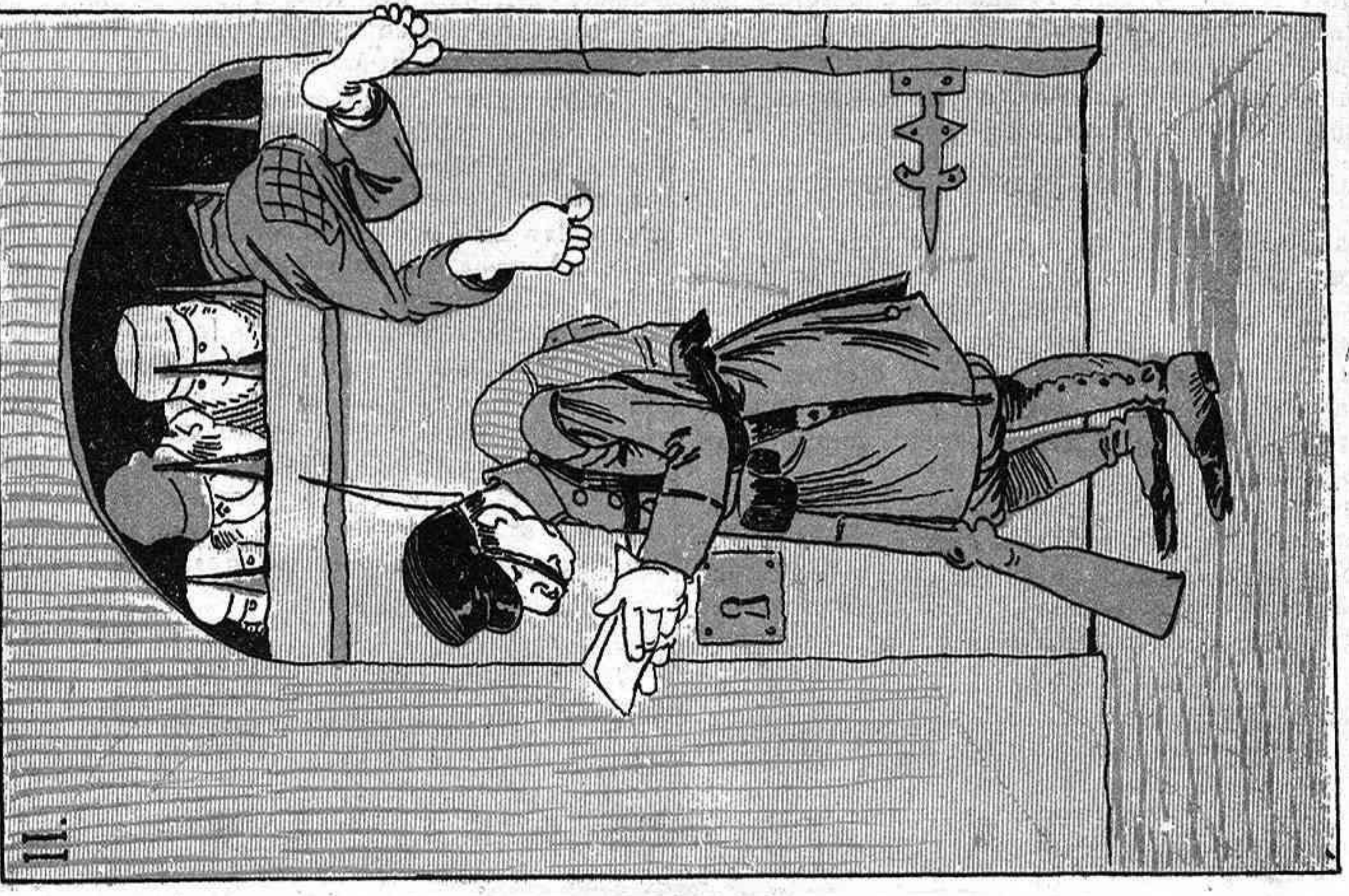
Torno á girarme; ningú no 's veyá;
¡es que somnias!, vaig dirme jo;
mes no; no ho feya, porque de un arbre,
que aprop hi havia, sorti de cop,
prenent volada dret á la casa,
ahont tu hi habitas, un rossinyol. .

JOSEPH VILÀ ORTONOBES

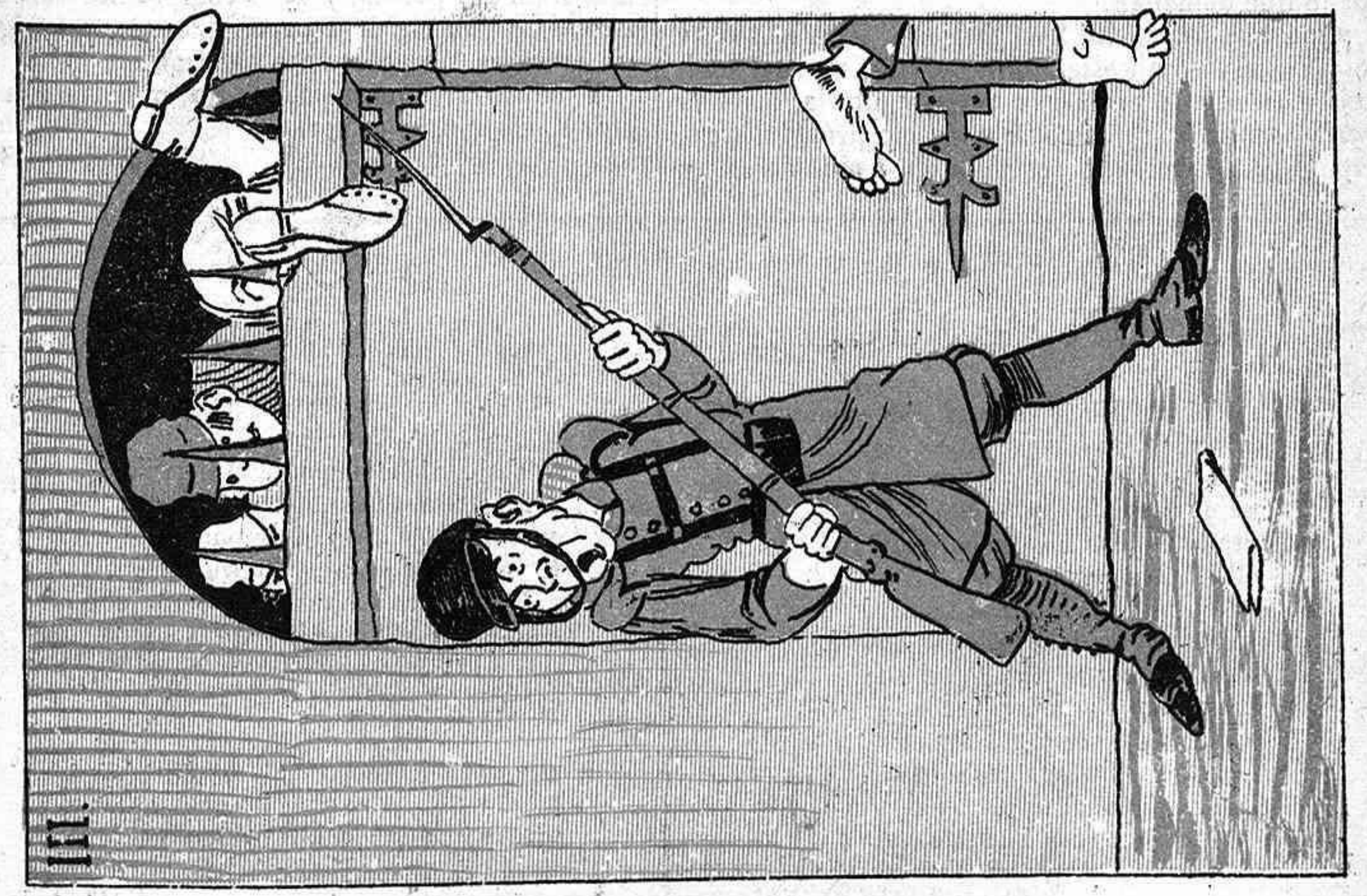
Guardia de presos

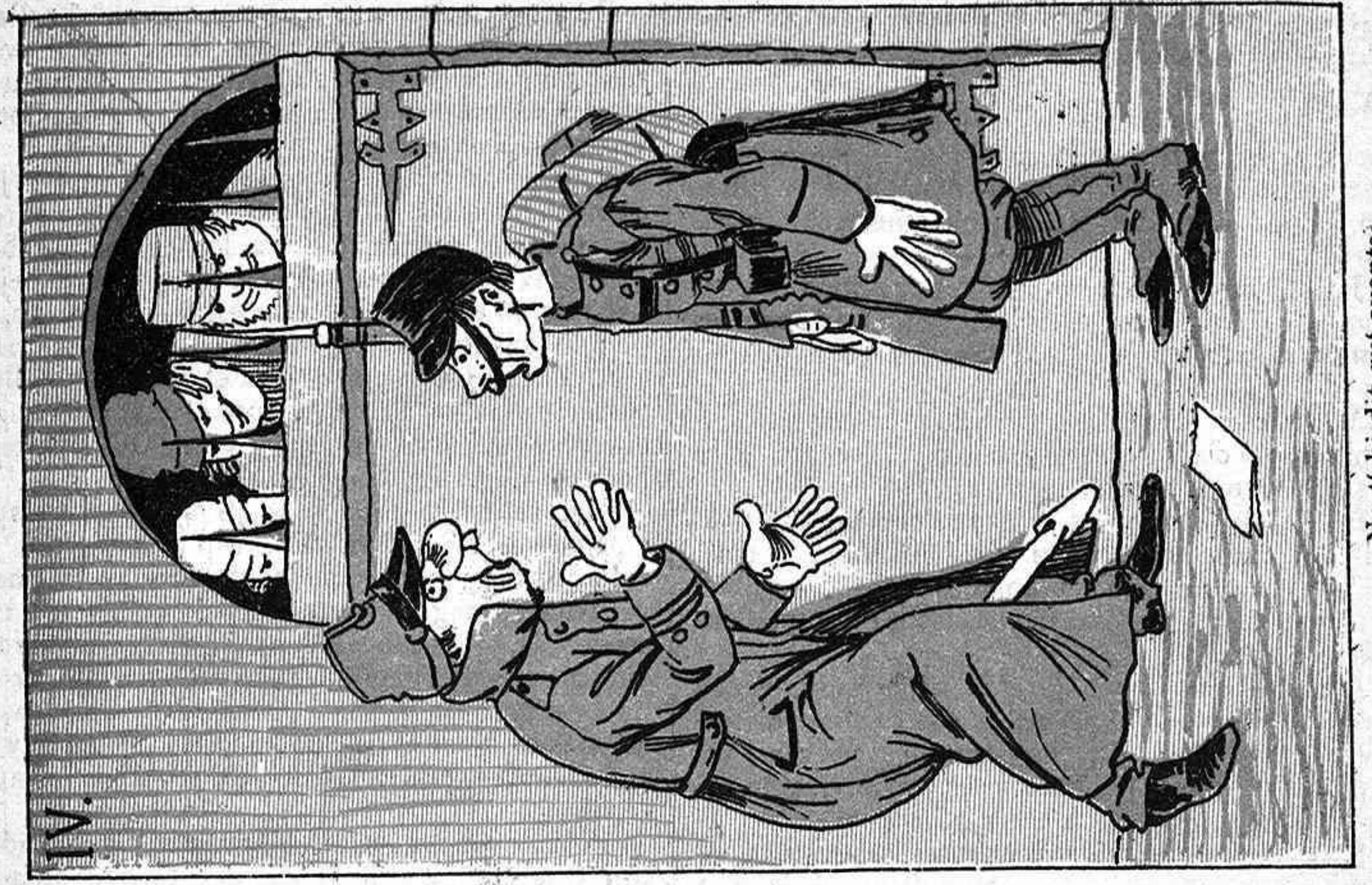
I. —Avants un prés no s' escapa... avants... te deixas matá.

II. — Llegim la carta del poble; á veure de nou que hi há.

III. —¡Alto! qu' un prés se m' escapa. ¡Cóm cridaré 'l finent Cots!

IV. —¿No t' hi dit qu' avants?... ¡Oh, prou! pero haurian fugit tots.

Qüestió Peliaguda

QSTAVA desesperat y crech que no n' hi havia per menos.

De las causas del meu desespero, de moment, serán molts que s' en riurán perque aquestas cosas acostuman á fer riure, pero estudiada la qüestió, veuràn com tenia 'ls meus motius sobrats per estarhi.

Jo soch casat, y fins ara, ab la meva dona vivíam com el peix al aygua, es dir, en complerta *pan y armonia*, perque sempre hi procurat de complèurela ab tot.

Y está clar, ab aquet modo de procedir ha sigut sempre alló de cor que vols, cor que desitjas. Pero ara 'm trovo en un cas apurat.

La Mercé, (qu' aquets, es el seu nom) es molt admiradora dels regeneradors espanyols y per lo tant, no pot veure ni tragá als homens peluts, es dir li agradan que vagin tots afeytats com els capellans, toreros, etc.

Aixó no deixa de ser la mar d' estrany, es una rarsa extraordinaria, pero com que á mi no 'm costava res l' acontentarla, vaig sucumbí al seu capritxo.

¡Que vaig haver fet! Poch me creya jo, que un día podia arrepentirme de la meva concessió.

Si senyors, ara me 'n arrepenixo, saben per qué? perque la meva dona s' ha enterat de qu' els barbers se declaran en vaga.

L' altre día tot sopant, me díu: Ascolta noy, ¿quina determinació has pres, per el cas que siga veritat que 'ls barbers se declarin en huelga?

Jo de moment no vaig atinar lo que volia dir, y resolt li vaig contestar: Ja veurás, els hi concediré tot lo que demanan.

¡Que vaig haver dit! Sas galtas se li van tornar totas rojas y ab un estat molt nerviós, va agafar un dels plats que hi havia á la taula, y ab la mateixa *pan y armonia* de sempre; plaf! me tira 'l plat pel cap. Gracias que vaig ser amatent á ajupirme y va

anar á estrellarse en el vidre del armari de la pisa fentlo ab mil bossins, y trencant no se quantas copas y tasses que aquell projectil inesperat va ser caure á trossos per terra.

De moment, me vaig espantar, perque aquella era la primera vegada que la meva dona me tirava un plat; puig sempre tenia la costum de tirarmen uns quants convertint en un moment el menjador ab una pluja de pisa.

Pero aquet día, veyent que á n' el primer ja va cesar la tormenta 'm vaig creure que ja havia trovat un medi mes económic pera ferse passar la rabiet.

Ab una veu tota tremolosa y mitj tartamudejant, per la gran excitació de que estava apoderada, 'm díu; donchs bueno, aixó tu t' ho has pres en guassa, pero jo 't prometo que durant el temps de la lluyta barberil si no vens com sempre afeytat cada día, lo que es ab mi no hi dormirás, y ni tan sisquiera 't permeterè que 'm dirigeixis la paraula...

¡Ux quin fástich me farías ab la cara tota rasposa y peludota! Y ja no 'm va dir cap més paraula.

Jo no vaig sapiguer qué contestarli quedantme tot pensatiu y preguntantme á mi mateix: ¿Cóm t' ho arreglarás, si no sabs afeytarte sol? Oh y la Mercé es mol capassa de cumplir lo que t' ha promès, y si la huelga dura? No podría darse el cas que a mida que m' anés creixent el pel, ella m' anés aborrint, y que al final acabés jo per celebrá la festa per Sant Joseph?

Y no trovant medi d' arreglo ni solució en aquest assumpto, al final vaig decidir que cada vegada que 'm torni á casar de nou, ensenyat com estich per la práctica, preguntaré primer que tot á la que tinga de ser la meva esposa:

Ascolta ¿Cóm te agradará més á tu el teu home, que dugui la cara peluda ó pelada?

Si 'm contesta: Peluda, m' hi casaré desseguida, mes si 'm díu pelada, y no 's compromet ella à pelármela en un cas de necessitat, encare que siga ab las estisoras, no voldré pas casarmhi.

Y adoptant aquest sistema no 'm trovaré ja may mes ab els apuros d' ara.

J. RIBAS S.

A UN AMICH

T' ha deixat No m' estranya, ho esperava,
puig conexia ja sa educació,
sabia que 't volia y t' escoltava
en quan no li surtia algo melló.
Era falsa y als teus ulls no ho semblava,
totas ellas ho son, es tradició,
jamay una mullé ha sigut esclava
de un amor, de un deber, de una passió.
Son volubles y cruels per excelencia;
ignoran qué es amor y consecuencia;
dels seus llabis no surt una vritat:
per xó sa traició no 'm sorprèn mica,
lo que m' estranya un xich, pro no 'm capfica,
es que... no 't dongués bola més aviat!

EMILI REIMBAU PLANAS

LO QUE TU ETS

Ets boniqueta com la mes gaya
tendra poncella que hi puga haver,
y sempre bella, serena y pura
te veig en somnis pe 'l devant meu.

Ets l' astre mágich 'hont perdurables
restan encesas mas il·lusions
que anyoradissas vers á tu venen
cercant las gracias de ton amor.

Si, vida meva, tu ets la llum clara
que en ma carrera 'm va dirigint
y ets ¡ay! la forsa que 'm xucla... xucla...
sens que 'm defensi, tot el panís.

RAMPELLS

LA VUYTADA

Corresponent al escàndol
hagut diumenje passat
en lo Circo de las hanyas
que s' alsa al péu d' Hostafranchs,
reproduheixo aquí sóta
l' ¡¡*Espectacle Nacional!*!
(romans premiat en certámen
ja déu fer set ó vuyt anys):

*
**

«Ciudadans de la Etat bárbara;
del Salvatjisme vassalls;
capdills de la Forsa bruta,
héroes de á foch y sang
eixiu de las vostras tombas,
alsévos, piquéu de mans;
que no han mort las costums vostras.
¡Tenen més vida que may

Obriuse pas entre 'ls homes
d' aquest sigle, nomenat
de las llums; sigle que brilla
molt més (diuhen) que 'ls passats;
féu via envers á la *Plassa*,
plagi del Circo romá,
ahont la multitut folla
per divertir-se hi fa cap;
entréu sens' vergonya al Temple
del Valor, temple d' un *Art*
que des que las Arts ho saben
no fán rés més que plorar;
prenéu setial en las *gradas*
del modern Circo, si 'os plau,
y anéu esperant que l' omple
la il-lustrada Societat
famolenca de carn viva
y de tripas 'rossegant.

Mentres ab rabia 'l Sol crema
y fá bullir tots los caps;
entromitj de la cridória
dels assedegats de sang
que aixorda y del tot ofega
la veu de la Humanitat,
contempléu eixos *atletas*
graciosos, afeminats,
reganyant las sevas formas
dessóta de daurats draps
y lluhint la séva *gracia* (!!)
eixint de rengle, al compás
d' una marxa ayrosa, bélica,
que alegra 'l cor... ¡quin contrast!

L' *heralt* la clau arreplega;
lo Cèssar don' la senyall

sóna lo clarí, y la fera
apareix, miréu, liensant
miradas d' odi y despreci
á un poble civilisat
que nomona á eix espectacle
¡*Espectacle Nacional!*

Cavallers d' aspecte miser
veuréu eixir del tancat
montats, esclaus del ridícol,
que armats de punta ab un pal
voltan lo Circo com ombras
de la barbarie mes gran
cercant la ocasió traydora
de ferir, fer corre sang
que humiteji aquella sorra
que petjan—per un etzar—
homes y bestias á l' hora
fent divertir als de dalt.

La sang ja brolla .. ¡*Ave. Cæsar!*
L' entusiasme creix per graus
quan la fera caballs tomba
los séus ventres estripant...
¡Qué hi fa que la sang esquixi
lo rétol que diu *Avant*,
rétol clavat en lo frontis
d' un Progrés mentida, fals'..

Lo *monstre* (1) caballs demana;
vol eixir del Circo fart
d' emocións que s' abrahonin
ab los sentiments humans.

Reparéu bé com babeja
la fera ab rábia exemplar
mugint que fa pó enrojintse
sos ulls, al entorn mirant,
mentres lo *monstre* com gosa
movent brugit infernal!..
¡Quin quadro més just, més *tendre!*..
¡Quin espectacle més gran!

Calléu; qu' are, ojats, adornan
á la fera 'ls fills del *Art*
ab arrecadas que fiblan,
ab joyas que fan mes sang...

L' espectacle arriba al terme
de la gloria; anéu mirant;
l' atleta del Circo avansa;
lo *mestre* vá á realisar
de la manera més *noble* (?)
l' acte més heróich, més gran,
digne de constá' en la Historia
ab lletras d' or (2) y de pam...

(1) Lo públich. (2) Or *baix*.

Fixéushi bé: te la victima
á son enfront: ell, jugant
ab lo drap vermell, qu' es simbol
son color d' una crueltat
que té per fita la infamia
clavada en aquell sorral
qu' entre mullena y bruticia
s' es tornat ja llot, tot fang.

La fera lo cap acota
fentli vergonya 'l mirar
l' home que ha de *despa'xarlo*
d' un modo tant infamant.

—¡Are, are!— sentiréu cridan
'ls idólatras del *Art*;
—¡Are, are!.. —Y d' un *mete y saca*
(com diuhen 'ls castellans)
queda mortalment ferida
la fera... ¡Victoria gran!!.

La plassa véssa frenética
de deliri general;
lo *monsire* tot ell s' aixeca,
foll de goig... ¡Quin bramular!

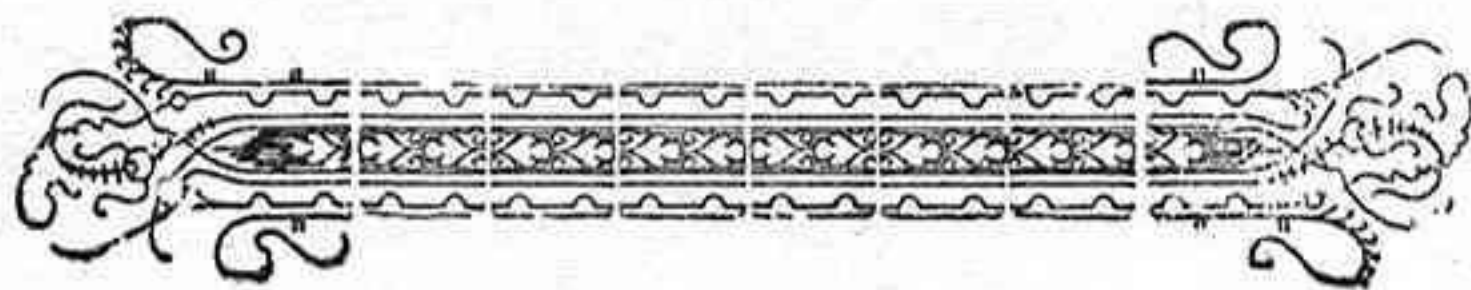
L' atleta del modern Circo
sobre espatllas es portat;
y al só de música ayrosa,
per irrisori contrast,
poetisa tant crudel festa
que per, de propis y extranys,
vergonya, encar s' anomena
¡*Espectacle Nacional!*

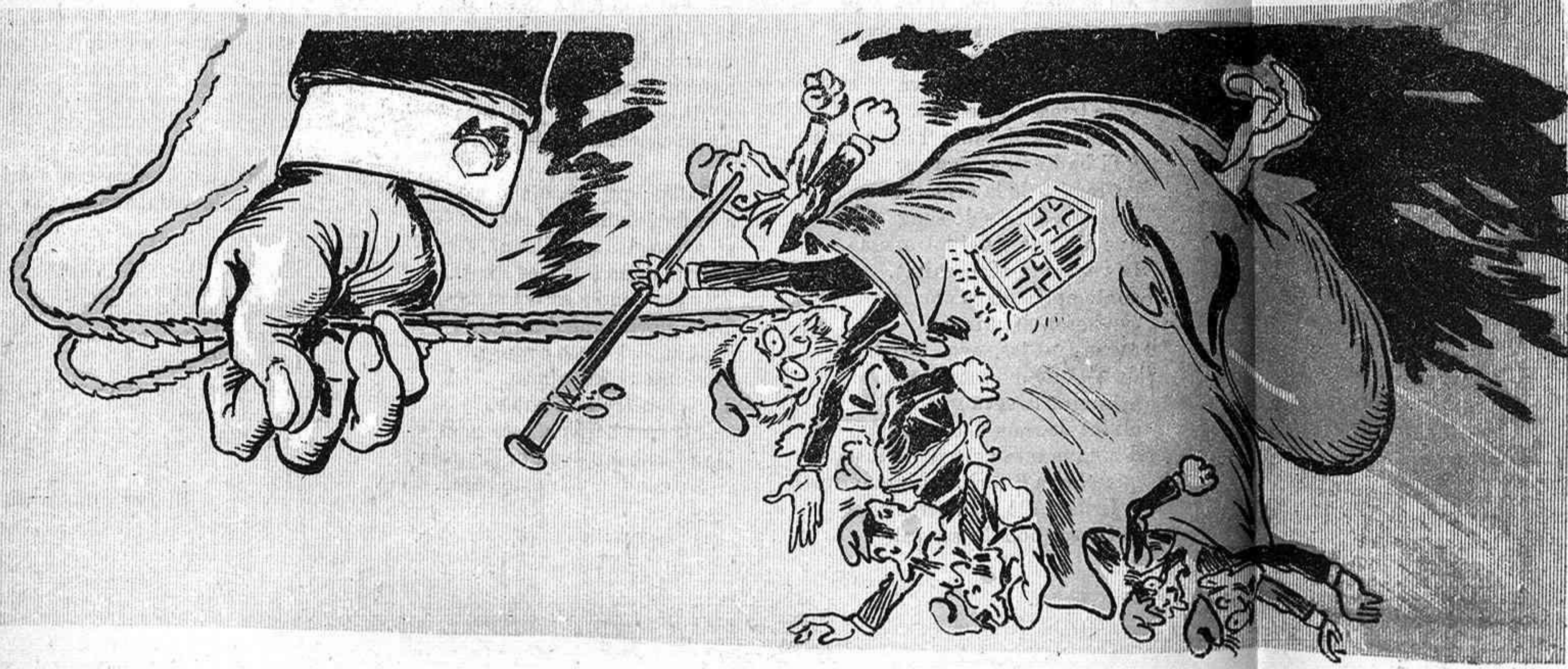
Ciudadans de la Etat bárbara;
del salvatjisme vassalls;
capdills de la Forsa bruta;
héroes de á foch y sanch;
eixiu de las vostras tombas,
alsévos, piquéu de mans
que no han mort las vostras glorias..
¡Tenen més vida que may!!»

*
**

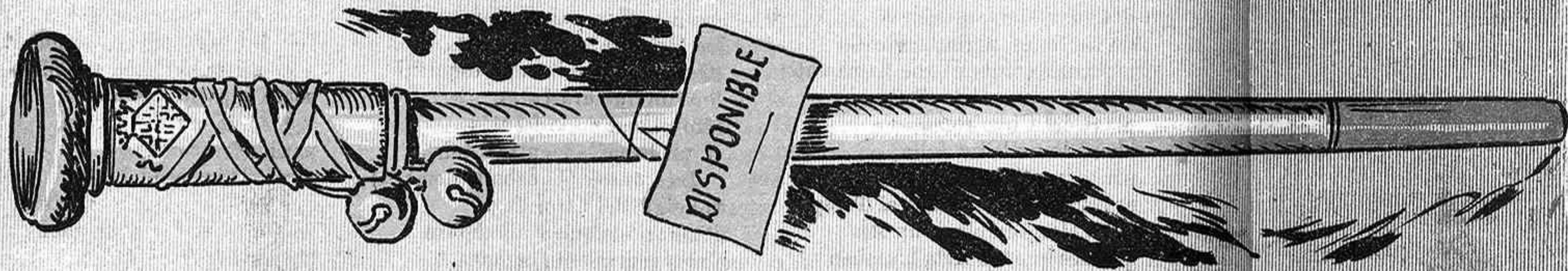
Siguent aqueix mon criteri,
¡figuréuse 'l qué, parlant
de la *corrida* passada,
jo 'n diria, al cap - de - vall!..
Empró. com no vull *ferirme*
no 'n vull dir rés...¡Deu me 'n guard!

PEPET DEL CARRIL

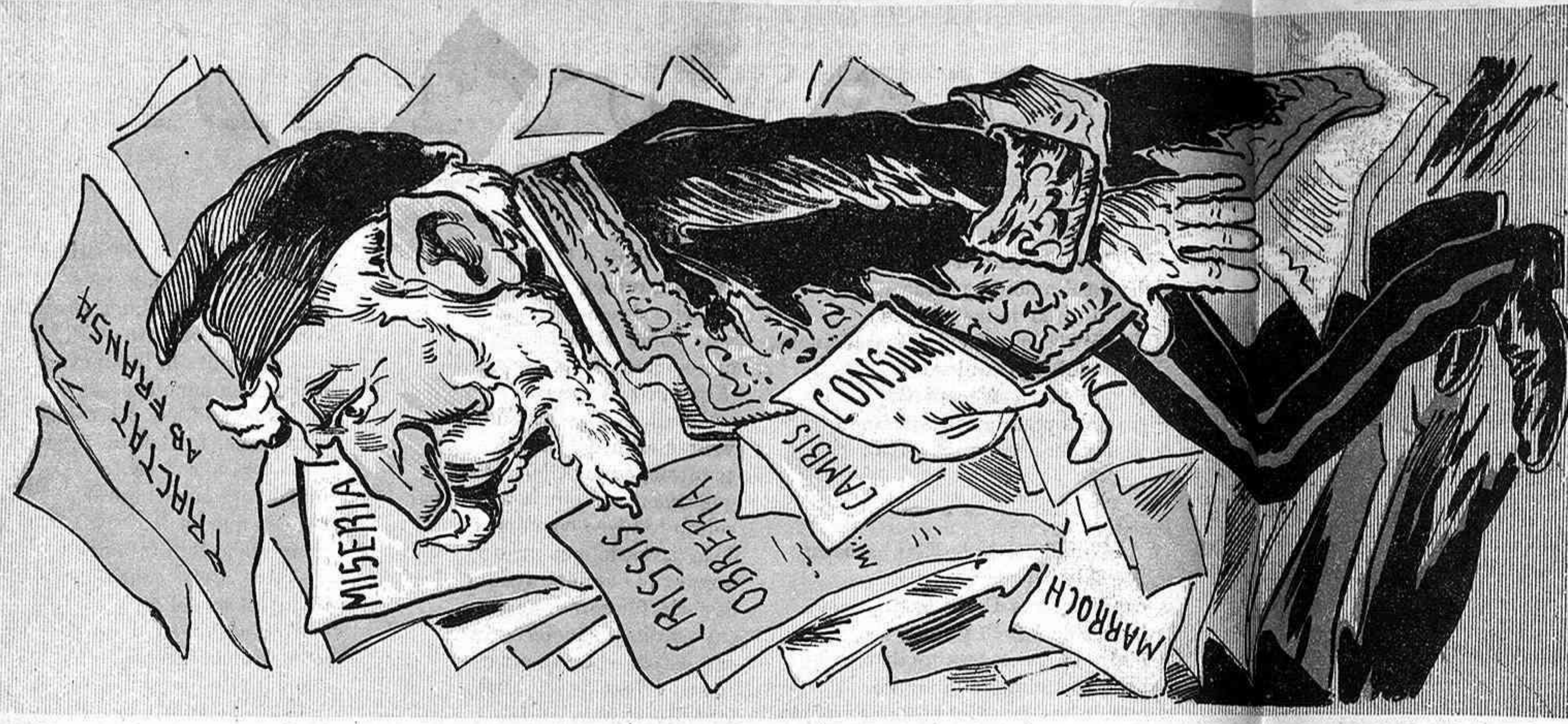

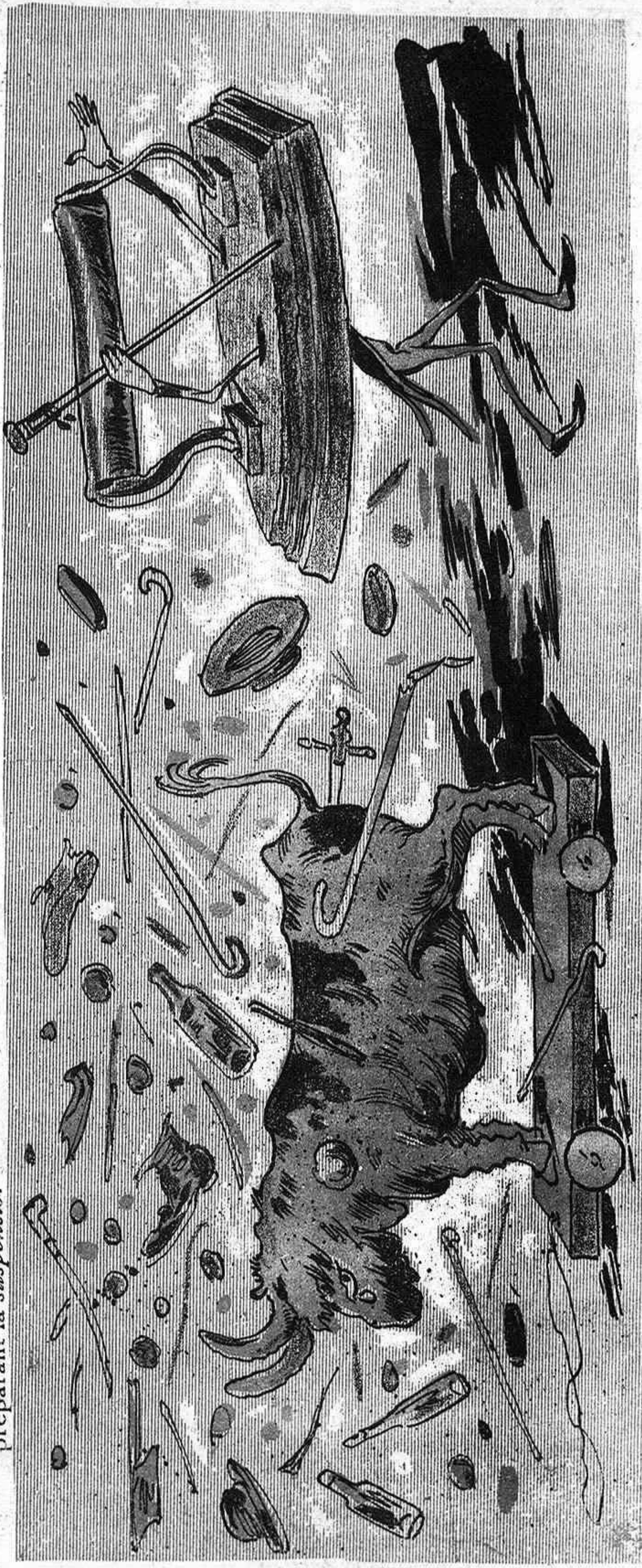
El bras de la reacció
empunya la corda ab rabiá
preparant la *suspensió*.

Ja torna á ser, ciutadans,
de cos present als Encants.

Ab ganyotas teocráticas
reb las iras dels paganos
y las notas diplomáticas.

¿Volén saber qu' es aixó?
El resum d' una corrida:
bous de fira, un xáflech gros
y *planxas* gubernativas.

TEATROS

NOVETATS

Lo conreu literari dels germans Quintero, ja ha tornat á granar.

Y la fruyta es ben madura; es coneix qu' en *La Zagala* comedia en quatre actes y en prosa 'ls simpátics autors han repasat tots els clásichs espanyols y extrangers, no per ferhi una servil imitació, sino per seguir sas petxadas d' una manera original y propia.

Cervantes, sembla que hi tinga part; tals son els primors y finesas de la prosa en *La Zagala* y tal es de pulcra y discreta la forma literaria.

Pot donars' l' obra de que tractém, com model de forma artística moderna.

Sembla que 'ls Quinteros trovan gust pasant pe 'ls viaranys de fond' abím, lo de la xocarrería... s' hi abocan, guaytan, roda 'l cap, mes may cauen al fons, com no hi van caurer 'ls clásichs castelláns del segle d' or de la literatura Espanyola.

Molt hi fan, na María Guerrero y en Ferrán Díaz de Mendoza, ab l' execució atildada y neta que donan á l' obra qu' estém alabant; en Mesejo, qu' ens fa recordar á en Dardalla; en Palanca cada colp mes afinat en son mogut paper (antítesis de *La Desequilibrada*); Díaz de Mendoza (petit) y tots quants prenen part en la representació.

En mans barroas, *La Zagala* podria semblar un groller saynet; en mans dels artistes de la companyia Guerrero-Mendoza, ens resulta una filigrana de primors, y un esclat literari qu' es pot ben comparar als d' en Rojas y Moreto.

Aquells Quixots y Sanchos dels nostres temps, se clavan al cervell del espectador, tan ben presentat á sos ulls per en Díaz de Mendoza fent D. Baltasar de Quiñones y Palanca en son paper de Polanco, trets de la vida real.

Na María Guerrero en l' Encarna, recorre tota la gama suau de sa metamórfosis, ab la delicadesa d' un ánima d' artista y dona de cor, que busca al natural son modo de fer... y per l' estil de las damas dels nostres clásichs fá un portento de discreció y cultura.

Malaguanyat que en alguns pasatjes de *La Zagala*, sos autors no adoptessin el vers, que perfectament si escauria, y no s' adormirían 'ls oyents de l' obra com 'ls criats de Quiñones escoltant sos madrigals.

Pera demá está anunciat l' estreno de *El dragón de fuego*, obra de Benavente que al estrenarse en Madrid siguié molt discutida y sabém será presentada ab lo mateix aparato que hu fou en la Cort y que tant va cridar la atenció per sa fastuositat.

TIVOLI

No anarem equivocats al preveure plens fenomeneals en las representacions de la ópera de Arrieta *Marina*, ja que 'ls artistes escullits pera cantarla, feyan venir salivera á la boca.

Lo *quarteto* esmentat, estava compost de la señora Huguet y Srs. Utor, Aragó y Perelló, encarregats respectivament de Marina, Jorge, Roque y Pascual.

Sols estigué á la altura de sa reputació lo Sr. Perelló que 'ns va cantá lo Pascual d' un modo com may s' havia pogut apreciar.

Los tres artistes restants, defraudaren las esperansas del públich, puig la Sra. Huguet demostrá tenir poch carinyo al mestre Arrieta ja que cantá la *parti-*

cella ab molt abandono y desafinant continuament, permetentse la *llibertat* en lo final de cantarhi lo rondó de la *Luccia*.

Lo Sr. Utor, ens demostrá ser lo mateix artista de sempre. Bonica veu pero sense art de cap classe, y al Sr. Aragó se li observá bona voluntat pero excés d' anys.

A la dita *Marina*, ha seguit *La Dolores*, de Breton, la que ha obtingut un desempenyo mes acertat, haventshi distingit la Sra Rabasa y los Srs. Maristany y Marin.

Pera avuy está anunciat lo debut del quadro de ópera italiana ab la de G. Meyerbeer, *Gli Ugonotti*, la que será cantada per las Sras. Santoliva, Calsals y Claesens y 'ls Srs. Ferrari, Favaron, Banquells y Oliveras.

CATALUNYA (ELDORADO)

Lo dimecres del altre setmana va estrenarse la comedia en tres actes *La casa de Garcia*, dels germans Serafi y Quim Quintero, qu' aquest cop han volgut donar á Barcelona las primicias d' una de sas obras.

Molt ben fet que no sempre busquin la sanció del públich madrileny; *La Dolores*, de 'n Feliu y Codina, fou estrenada aqui y com que se ho val l' obra, no es estat aixó obstacle perque recorregués lo mon, fent l' anomenada á son autor.

La ma de mestre dels germans Quintero, no 's pot amagar en tot lo diálech de *La casa de Garcia*, essent aquesta prenda la de més valer en tota la comedia. Aixó, l' exposició y detall d' escenas, se emporta mes l' atenció del oyent que vol entrar á la comedia que no pas lo intrinsech del assumpto.

Ben segur que 'l fons del argument, es lo que interessa menos de la novella comedia y d' aqui resulta lo cansament que 'l públich, ávit d' emocions sent als acabaments, ab greu perjudici del éxit teatral.

Prou es feta la comedia ab lupa de microscopi; mes no s' hi poden lluhir la dama y 'l galán, cosa que 'l públich troba á faltar, perquè malgrat l' esfors de autors y critichs encara es aixó lo que més agrada.

Las finesas de colors, las filigranas literarias... no valen per res, y tant qu' hem avansat. ¿No hi há argument? Donchs no passa la comedia, mes qu' íxin sotilesas per tot arreu y 'l dibuix d' aquella casa surti de mestres.

Tot l' essencial en la comedia, ho trobém borronós y en segon terme; brillant y lluhint 'ls tipos secundaris, que de bona vritat son els que 's mouhen més bé y ab desembrás major.

Cal anomenar com intérprets afortunats d' aquest obra á en Tallavi que fa un Momo excel·lent. En Balaguer, fet lo mestre de sempre, que mes agrada quan mes se 'l veu treballar: la Senyoreta Catalá y la Rossari Píno y en García Ortega, per' aixó... porque 's barallan ab los papers mes «embolats de la comedia».

La direcció y presentació d' escena, luxosa y correcte, com sempre treu aquesta companyia.

NOU RETIRO

Molt ben rebuda ha sigut la companyia cómich lírica que baix la direcció del senyor Gil, actúa en aquet cómodo teatro, desde lo dissapte passat.

Demá comensa la serie d' estrenos que té en cartera la companyia, ab *La cuna*, sarsuela que ha tingut extraordinari éxit en Madrid.

UN CÓMICH RETIRAT.

LA TOMASA

Bonas firmas

Lo Pebrot (reventador)
la Llargade-dits y en Dalia...
tres subjectes de confiança...
per anà al carrer d' Amalia.

Lo Governador civil va prohibir l'altre dia un meeting republicà lliure pensador, que devia celebrar-se en la cooperativa «Verdadera Fraternidad» de Badalona.

Segons se 'ns ha dit, fou prohibit dit meeting, perquè tenien de pendrehi part dos nens qu' havian de fer propaganda republicana y lliure pensadora.

Un periódich, al ocupar-se d'aquesta prohibició, diu que si 'ls nens en qüestió haguessin tingut de fer propaganda monàrquica, ningú s' hauria oposat a la celebració del acte.

¡Justa la fusta!

Sigan nens ó sigan grans,
han de creure com á bens
y clavarne sempre incens
á n' als nostres governants.

✱

Dilluns passat tingué lloch la inhumació del cadavre del Sr. Forte, director de *La Tribuna* que ha mort víctima de una penosa malaltia á la gola.

Lo finat havia lluytat de debó pera atendre las necessitats de la vida, y quan veyá net l'horitzó, la onvejosa Parca li ha donat la ferida de mort.

Doném lo pésam á la familia del que ha deixat d' existir y á nostre colega *La Tribuna* per la irreparable pèrdua que acaban d' experimentar.

✱

¡Per frescura, la de l' empresari de la plassa de toros «Las Arenas».

Mirin que donar bous y volguerlos fer passar com á toros, qu' es lo que succehí en la última *corrida* celebrada, es lo colmo de la barra.

Y no volém dir res de lo referent á no tornar los quartos al públich, fundantse en que un cop comensada la funció *no se admiten reclamaciones*, perquè la nostra primera autoritat civil ha aprobat tal resolució, y per lo tant .. *boca abajo todo el mundo*

Perfectament, Sr. Empresari: vosté podrà fer de la seva *capa un sayo*, com se diu vulgarment... pero si en una nova *corrida* no hi ha á la plassa mes que 'ls bous, vosté, los banchs y la quadrilla, entoni 'l *mea culpa*.

Las ensarronadas, se tornan sovint contra qui las executa.

✱

Lo regidor republicà D. Guillém López, te 'l propòsit de no abonar al Foment Festival Barcelonés la subvenció que li ha concedit l' Ajuntament fins que s' hagin efectuat las festes anunciadas pe 'l esmentat Foment.

Aplaudím de veras al Sr. López, puig no fora la primera vegada que després d' haverse abonat subvencions importantissimas, s' hagin fet en cambi festes de lo mes desnerit que puga imaginarse.

Es tan bonich aixó d' arrambarse al Ajuntament quan se tracta de arrancar unas quantas pessetas!

¡Y consti que no parlém per persona determinada!

✱

«También la gente del pueblo tiene su corazoncito

Y diu veritat lo sayneter: també la gent del poble, te

una font de sentiments, que moltes vegadas, per ellas voldrian las classes més elevadas.

Vegis si no per la mostra.

Dos aprenents anomenats Ramón Casals y Gabriel Gal tus, han recullit durant un grapat de setmanas, deu cèntims cada un, pera portar una corona al insigne poeta Mossen Jacinto Verdaguer.

Diumenje passat portaren dits minyons una corona de flors al cementeri y la depositaren sobre las despullas de un dels mes grans poetas místichs.

¡Molt be, joves! Lo poble que compta ab cors com los vostres pot aspirar á fer grans cosas.

Quina diferencia mes gran á favor vostre, entre la conducta per vosaltres observada y la dels poderosos que en vida del poeta lo deixaren morir gayrebé de miseria.

✱

La vaga de perruquers sembla que porta trassas de soldres á favor d' aquestos.

Per lo tant, las barberias estarán tancadas los diumenges al servey públich.

Tot aquell que s' entretingui 'l dissapte, no tindrà més remey qu' aguantarse y encara que porti l' cos endiumenjat, no podrà portar la fisomia endiumenjada.

No obstant, y por no desmentir lo ditxo, no faltará qui, en plé diumenge, li pendrán lo pel.

Y per aquet resultarà una mentida la festa dels barbers.

✱

Home, ja era hora que'l Govern s' atrevis ab la mateixa Corporació municipal madrilenya!

Ara, tracta, *nada menos* que d' arrabassarli 'ls jardins del Retiro, dels quals vé disfrutant ja fa més de trenta anys l' Ajuntament de Madrid.

L' Ajuntament dirigeix durs cárrechs contra l' arcalde, marquès de Lema, per haver consentit en l' esmentat arrabassament.

¡Vetaqui un dels defectes de que 'ls arcaldes sigan hetxura dels governs que 'ls nomenan!

Fins que siga 'l poble l' únich que puga nomenar á sos representants en l' Alcaldia no hem d' estranyarnos de res.

✱

Una bona noticia pe 'ls becos.

Aixís com fins ara sols acabavan al restaurant los desafios y las bodas y algún altre aconteixement d' alegria, ja han arribat á las fondas los actes de *fonda* protesta.

A Lhardy 's diu que será obsequiat el comte de Romanones com á protesta de la conducta observada pe 'l Senyor Maura en lo Congrés al tractar de la qüestió del Marroch.

¡Nos en alegrém y que vagi de gust!

✱

No hi ha dupte que las festes que se celebran en moltes poblacions en commemoració de qualsevol fet ó una idea determinada, si no tinguessin altra importancia, tindrian la d' estranye 'is llassos de germanó que deuen existir entre 'ls habitants d' un mateix terror.

Per aixó es de doldre l' antagnime que s' ha suscitat aquest any entre 'l jovent d' Olesa, ab motiu de las tan conegudas y celebradas festes anomenadas dels carrers, qu' han portat la tristesa en aquella població, que sempre havia gosat y de debó al celebrarse las esmentadas festes.

Tingan present los disco's d' Olesa qu' ab tiquis y miquis y tonterias no 's va enlloch, y qu' es precis mirar molt amunt si 's vol passar lo millor possible aquesta vida plena d' entrebanchs qu' ixen sense qu' un hom los busquí.

Esperém que l' any vinent no tindrém qu' lamentar tal desunió y qu' un cop mes podrà dirse qu' Olesa es una de las nostras mes bonicas poblacions ahont hi ha mes pau y armonia y ganas d' anar avant... ¡avant sempre!

~~~~~

Del meu forch

Noy, el pa s' está pujant
—l' un digué á l' altre—fa dias
Y... á veure ¿que respondrias?
—¿Sabs perque l'apujan tant?—
—Home no ho haig de sabé—
—l' altre feu plantantli cara—
l' apujan la cosa es clara,
perque no 'l poguéem havé.

R.

Las estaciones de la vida

Del neixe als vinticinch anys
lo pler al home convida:
cants, diversions sensa mida,
res de penas ni d' afanys,
tot es de color de rosa,
tot somriu y alegra 'l cor;
si es el reynat del amor
lo que 'n eixa edat ditzosa
sugestiona ab llur fal-lera...
¡com qu' es nostre Primavera!

De los vint anys als quaranta
—cinch mes avant mes enrera—
l' home busca la manera
de poguer anar *boyante*:
travalla, estalvia, 's casa
fent aixis son niu de amor
y d' ell neix la bella flor
y 'l fruyt que' alegra la casa
deu, ab lo seu cant joliu...
¡qué be 's passa nostre Istiu!

Dels quaranta á n' els xeixanta
se va madurant la fruyta
y l' home vá á corre - cuyta
baixant de dalt lo *pescante*;
pert las dents, sa pell s' arruga,
son cabell va blanquejant,
la vida ab tot son encant
se li fa carga feixuga..
¡Y es qu' entra 'n sa Tardor l' home
sent ja sahonada poma!

Dels xeixanta á la centena
sas forsas ne va agotant
y l' home va caminant
ab bastó y encare ab pena,
oído, vista, memcra,
salut, dalit, alegria
mor tot com «la flor d' un dia»
tot ha passat á l' historia...
Cayent com fulla de l' arbre
al buf de l' Hivern macabre.

S. BRUGUÉS

Ensaitjos

I

Regna lo mes d' Abril
y per tot galas mil
enjoyan la Natura,
lo cel es pur y blau
y un ventijol suau
ab dols alé murmura.
Pe 'l camps cuberts de flors
garlant de sos amors
fa via una parella,
son dos tendres amants
que entre perfums y cants
parlan á cau d' orella.
Que dols es estimar!
que grat es lo parlar
de nostras esperansas
(diu ell cego d' amor)
aqui entre mitj de flors
y plácidas bonansas!
Veus aqueix sol hermós
com brill magestuós
sens sombras de cap mena..
aixis prenda del cor
brillarà 'l nostre amor
ab pau dolsa y serena...
Mes en aquell moment
pel cantó d' Occident,
(ocás de llum y vida)
un núvol petitet
va eixint poch á poquet
y 's fa gran desseguida.
Al veurel lo galant
queda mut al instant
y prest mira á sa aymada,
ella riu ab tristor
y els dos senten al cor
traydora punyalada!

II

Un bes eixit del cor
es un esclat d' amor
que don vida y ventura,
un bes fals y cruel
es un esclat de fol
que l' anima tortura.

E. R. P.

Correspondencia

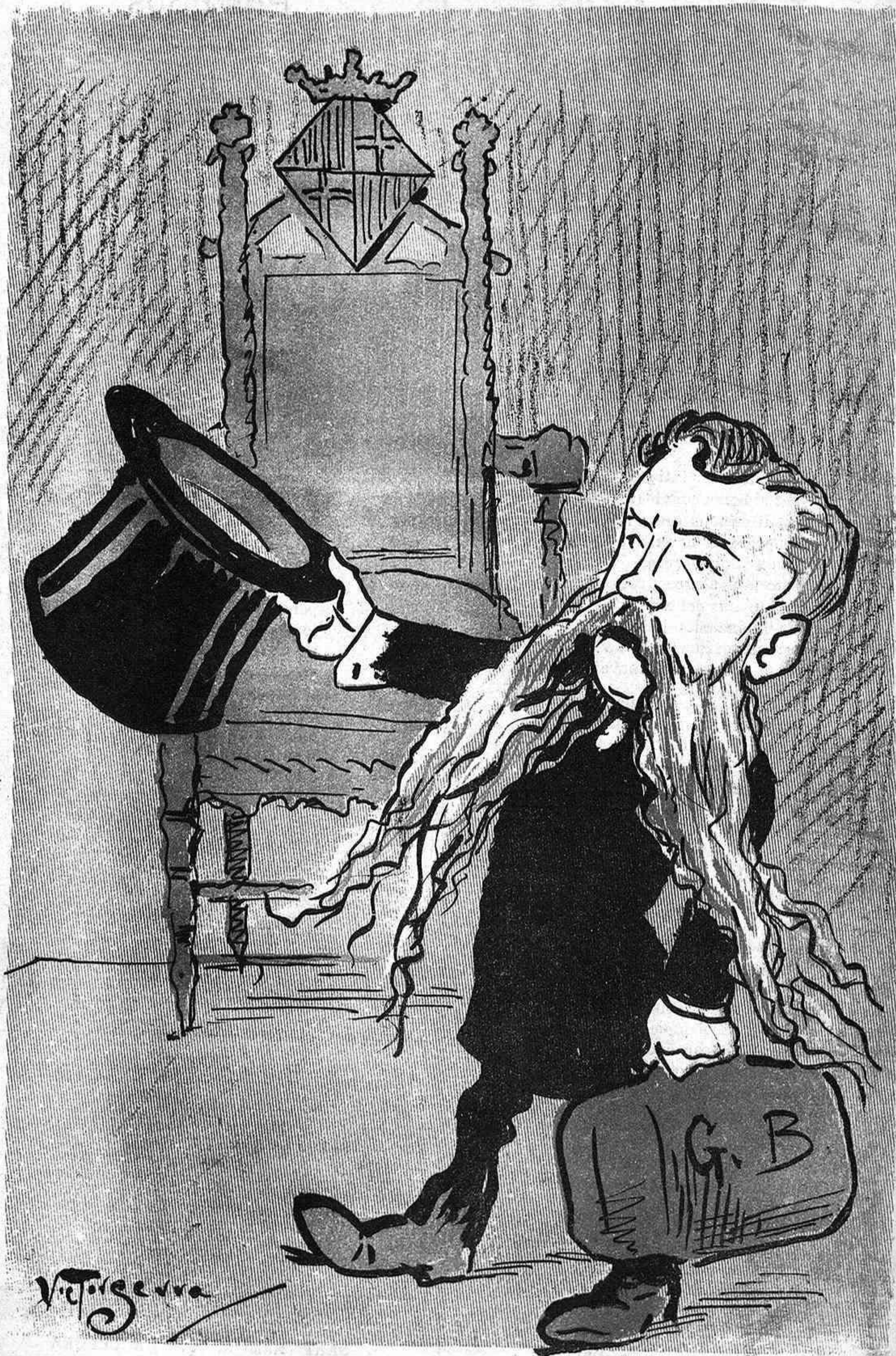
Rampells: Pe 'l prompte li accepto *Contradicció á Deu*; lo demés ja m' ho aniré mirant.—Pericay: Va bé.—Joseph Abella Berrón: Id.—Isidro Vendrell: Publicarém un cantar.—Roqueta: Gracias.—Joseph Casabó: Anirá alguna cosa.—A. Ribas Queda acceptat.—Pepet: *Soletat* es massa rebuscada.—J. Costa Pomés: Aprofitarém quelcom.—Joseph Viá: Be.—Jaume Floris: No 'm serveix.—Romaní Caiderón: Tampoch: A. B. R.: Anirá alguna cosa.—Mariano Amat: Publicarém *La Victoria*.
Quedan cartas per contestar.

LITOGRAFIA BARCELONESA

SANT RAMÓN, 6. - BARCELONA

Dimissió

Victor Gervás

¡Passihobé *tinguin!*.. la trovo massa ampla aquesta
cadira per mi .. ab tot, si no 'm trovan substitut, m'
envían quatre mots de lletra y tornaré á ocupar-la.